

**MARI DEȚINĂTORI DE VALORI BIBLIOFILE
DIN JUDEȚUL SUCEAVA: MĂNĂSTIREA SUCEVIȚA
(FONDUL DE MANUSCRISE SLAVONE MINIATE ȘI ORNATE)**

OLIMPIA MITRIC

Mănăstirea Sucevița, situată la 19 km de Rădăuți, pe valea pârâului Sucevița, a fost zidită la sfârșitul secolului al XVI-lea de frații Gheorghe, Ieremia și Simion Movilă¹.

Alături de celelalte așezăminte monahale vestite din zonă (Putna, Moldovița, Dragomirna), mănăstirea Sucevița, ultima dintre construcțiile de aici² va dezvolta o rodnică activitate culturală.

Imediat după urcarea pe tron, în 1595, Ieremia Movilă se va preocupa de împodobirea cu picturi a ctitoriei sale și de înzestrarea ei, între altele, cu broderii, argintărie, manuscrise. De asemenea, va contribui la revigorarea activităților desfășurate în atelierele mănăstirii; multe din obiectele create aici se păstrează și în zilele noastre la Biblioteca și Muzeul Mănăstirii, amenajate în turnul și casele domnești de pe latura de vest a incintei.

Astăzi mănăstirea Sucevița se numără printre cei mai importanți deținători de valori bibliofile din județul Suceava. Pe lângă fondul de manuscrise slavone, al cărui obiect îl constituie lucrarea de față, biblioteca mai adăpostește 33 exemplare de carte veche românească (titlurile cele mai vechi reprezintă operele mitropolitului Dosoftei: *Psaltirea în versuri*, Kiev, 1673; *Psaltirea slavo-română*, Iași, 1680)³, carte veche străină produsă, între altele, în tipografiile din Kiev, Lvov, Moscova și Cracovia, precum și câteva manuscrise românești copiate în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea⁴.

Fondul de manuscrise slavone miniate și ornate, în componența actuală, este constituit din 50 de manuscrise; am avut în vedere și manuscrisele ce se păstrează astăzi în muzeele din București (cotele 24, 25, 31) sau se găsesc în custodie la mănăstirea Slatina din județul Suceava (cotele 8, 12, 23 I, 23 II). (A se vedea Tabelul cu descrierea sintetică a manuscriselor, la sfârșitul lucrării).

Din investigațiile întreprinse până acum, reiese că acest Fond nu a mai fost descris monografic. Incepând cu anul 1885, a fost studiat și publicat fragmentar de către slaviști, istorici, cercetători în domeniul artei⁵. De asemenea, cei care au întocmit monografia mănăstirii și-au îndreptat atenția și asupra manuscriselor cu ilustrații și frontispicii policrome, uneori în scoarțe ferecate în argint aurit⁶.

În urma fișării întregului fond de manuscrise, prin coroborarea datelor obținute,

suntem în măsură să formulăm unele constatări. Cum era de așteptat, câteva din cele mai prețioase manuscrise au fost copiate, înnoite și ferecate, special pentru mănăstirea Sucevița, la dorința ctitorilor sau a familiilor lor. Astfel, alături de celebrul *Tetraevanghel* cu portretul ctitorilor (cota 24)⁷ copiat, miniat la Sucevița, după modelul *Tetraevanghelului* din Țara Românească (cota 23)⁸ și ferecat, în 1607, de către argintarul Gligorie Moisiu, mai pot fi văzute: *Mineiul pe decembrie* (cota 2), *Triodul* (cota 1) realizate în anul 1606, de vestitul Prohor și care conțin însemnarea despre moartea domnitorului, varianta manuscrisă a *Vieților regilor și arhiepiscopilor sârbi*, cumpărată de Gheorghe Movilă, tot pentru Sucevița; de asemenea, ne propunem să semnalăm manuscrisele care se păstrează în mari biblioteci din lume, cu mențiunea că lista rămâne deschisă: *Liturghierul* din 1607, "executat în aur, culori și arabescuri" pe pergament⁹; *Evanghelia* din 1598, ferecată în "scoarțe grele de aramă bătută", astăzi păstrată în Mănăstirea Sinai¹⁰, *Evanghelia* din 1605, înfrumusețată și trimisă Mănăstirii Cutlumuș din Muntele Athos de Doamna Elisabeta¹¹, *Evanghelia* pe care Ana, fiica voievodului, a dăruit-o "fraților" din Lemberg¹², *Liturghierul* dăruit, la 1596, Mănăstirii Sișatovac, în Serbia, de către Alexandru Movilă, fiul lui Ieremia¹³.

Totodată, Ieremia Movilă s-a preocupat de legarea și ferecarea altor manuscrise valoroase, în afara celor scrise la comanda sa, sau a celor cu ferecături degradate. Iată, exemplele pe care le cunoaștem: *Tetraevanghelul* voievodului Alexandru al II-lea, copiat în Țara Românească (cota 23), un alt *Tetraevanghel* înnoit și ferecat cu un an mai târziu, în 1606 (cota 22) sau cel de la biserica de piatră din Bacău¹⁴.

Alte manuscrise sunt realizate la comanda ierarhilor cărturari Teodosie Barbovschi (cotele 3,18,21) sau Efrem, episcop de Rădăuți, care, în 1613, dăruiește un frumos *Tetraevanghel* mănăstirii Moldovița, acum păstrat la Sucevița (cota 38). Anastasie, episcop de Rădăuți, înnoiește și leagă, în 1641, un *Apostol* (cota 8), potrivit însemnării cunoscutului copist, Ivanco. În anul 1596, monahul Amon de la mănăstirea Moldovița scrie pentru Sucevița *Leastvița lui Ioan Scărariul* (cota 20). Remarcăm prezența altor copişti: popa Toma din Siret (cota 36), popa Eremie din Bădeuți împreună cu diaconul Teodosie și ucenicul Anastasie, ajutoarele sale (cota 8), Ghelasie Iftimie (cota 21), Ghenadie Zaharovici (cota 36). De asemenea, propunem și înregistrarea numelor Azarie (cota 17), Neculas (cota 6) și Barbovsii (cota 7 III).

Cronologic, manuscrisele se grupează în felul următor: Secolul XV: cotele 5,13; Secolul XVI: cotele 7 I, 7 III, 7 IV, 8, 12, 14 I, 14 II, 15, 17, 20, 22, 23, 24 I, 25, 26, 27, 31, 33, 35, 36, 37, 39, 43, 45; Secolul XVII: cotele 1, 2, 3, 6, 7 II, 10, 16, 18, 19 I, 21, 24, 24II, 34, 38, 40, 42, 46 I; Secolul XVIII: 4, 11, 23 I, 23 II, 41; Secolul XIX: cota 50. Cel mai vechi manuscris este *Tipicul* realizat în anul 1431 (cota 13), numărul cel mai numeros de manuscrise provenind din secolul al XVI-lea.

Din numărul total de manuscrise, 5 sunt scrise pe pergament (cotele 1, 3, 8, 22, 24), celelalte pe hârtie de calitate diferită.

Din punctul de vedere al conținutului, am deosebit trei categorii: cărți de cult, cărți de învățătură religioasă și alte cărți (cele 2 *Pomelnice*, *Viețile regilor și arhiepiscopilor sârbi*).

Numai 16 manuscrise posedă anul copierii semnalat de copist.Datarea celorlalte manuscrise s-a făcut după filigrane, grafie, ornamentație, însemnări marginale etc.

După locul scrierii, situația s-ar prezenta astfel: 1 manuscris copiat în Țara Românească (cota 23), 1 manuscris copiat în Colomeea (cota 43), 4 manuscrise cu loc de copiere necunoscut (cotele 5, 11, 23 I, 23 II), numărul cel mai numeros de manuscrise (44) fiind copiate în Moldova. Deși nu toate au menționat locul scrierii, avem certitudinea copierii lor aici, analizând limba și scrisul, ornamentația, conținutul însemnărilor marginale, modul general de prezentare a manuscriselor.

Descifrarea însemnărilor marginale ne-a prilejuit, pe lângă alte informații, cunoașterea circulației cărților, prețul copierii și cumpărării lor. În felul acesta, aflăm că un *Tetraevanghel* (cota 39) a aparținut mănăstirii Solca, că un *Apostol* (cota 10) este donat de Andreiaș Talpă și cneaghina sa, Maria, bisericii nou construite la Stroineț, pe Prut, cumpărat fiind cu **5 taleri de argint, în timpul domniei lui Vasile voievod, domnitorul Moldovei, în anul 7158 (=1649), luna noiembrie 1**. Un *Liturghier* (cota 12) este cumpărat, în anul 1650, cu un **ughi** de către preotul Eremia, fost protopop în ținutul Hotinului. Colofonul *Apostolului* copiat de popa Eremie din Bădeuți (cota 8) ne precizează și prețul scrierii sale: 220 de zloți; de pe foaia de gardă a aceluiași manuscris aflăm că o perioadă de timp a fost în proprietatea Schitului celui Mare din Galiția¹⁵. *Mărgăritarele Sf. Ioan Gură de Aur* (cota 7 IV) au aparținut mănăstirii Moldovița; *Tipicul* (cota 16) și *Proloagele pe lunile septembrie - aprilie* (cota 6) târgului Hotin; *Evangelhia învățătoare* (cota 43) bisericii cu hramul "Sf. Duh" din Colomeea. *Omiliile Sf. Ioan Gură de Aur* (cota 7 III) au fost dăruite Suceviței, în anul 1583, de către proegumenul Nilă de la mănăstirea Slatina.

Revenind la manuscrisele copiate la Sucevița și care astăzi se păstrează în biblioteci străine, mai semnalăm: un *Tipic* din 1594¹⁶ și un *Triod înflorit*¹⁷ pe pergament, datând din secolul al XVII-lea.

Fără îndoială, multe obiecte de preț proveneau din ctitoriile anterioare actualei mănăstiri. Știm, de pildă, că pentru mănăstirea Sucevița a dat, la 1 septembrie 1551, hatmanul Ioan Sturdza cu soția sa, Ana, o *Evangelhie* ferecată în argint¹⁸.

Despre munca intensă de copiere a manuscriselor ne vorbesc și schimburile sau înnoirile de copişti. Este cunoscută scrisoarea lui Ieremia Movilă din 1605, ianuarie 12, adresată membrilor Stavropighiei din Lemberg, prin care-i roagă să ajute pe diacul său Andrei, trimis ca să cumpere hârtie și să caute dieci destoinici pentru a scrie cărți¹⁹. De asemenea, Sucevița a avut legături spirituale cu Benedict, episcopul de Vad, care, în 4 mai 1631, trimite un diac în solie la Sucevița²⁰.

Cifrei manuscriselor de certă vechime și valoare ce au aparținut, unele până nu de mult Suceviței, astăzi, multora din ele pierzându-li-se urma, sperăm nu pentru mult timp, îi adăugăm un număr considerabil²¹.

Fără îndoială, școala de copişti de la Sucevița constituie un moment bine definit în arta miniaturii românești. Meritul incontestabil al domnitorului Ieremia Movilă este că prin realizarea, la comanda sa, a *Tetraevanghelului* (cota 24) după modelul celui provenit din Țara Românească (cota 23) s-a produs o întorsătură în tehnica împodobirii manuscriselor în școala de la curtea sa. Dacă până în a doua jumătate a secolului al XVI-lea ornamentația și ilustrația manuscriselor noastre constau din prezentarea celor patru evangheliști, din frontispicii, vignete și inițiale, acum apar, pentru prima oară la noi, scene bogate, peisaje,

compoziții cu personaje intercalate în text. Așadar, domnitorului, cu simțul său artistic, și, de bună seamă, mitropolitului Teodosie Barbovschi, neostenitul său sfătuitor și sprijinitor în arta scrierii manuscriselor, datorăm începutul unei etape noi, originale în arta miniaturii moldovenești, în care se îmbină bogatele tradiții artistice locale cu modalitățile specifice de exprimare ale artei bizantine și care și-a aflat apogeul în școala mitropolitului Anastasie Crimca de la Dragomirna.

NOTE

1 Potrivit inscripției gravate pe chivotul dăruit de Gheorghe Movilă, la 9 iunie 1591, biserica cea nouă cu hramul Învierii era deja sfințită (Apud D. Dan, *Mănăstirea Sucevița. Cu anexe de Documente ale Suceviței și Schitului celui Mare*, București, 1923, p. 66).

2 Incă din sec. al XV-lea exista un schit de lemn atribuit călugărului Pahomie. Gheorghe Movilă, cel mai vârstnic dintre frați, ca egumen al mănăstirii, în 1578, zidește, pe locul fostului schit, o mică biserică din piatră cu hramul Bobotezei; apoi, ca episcop de Rădăuți, termina cu contribuția celorlalți frați, în 1584, o altă biserică de piatră ce va deveni actuala mănăstire (D. Dan, *op. cit.*, p. 5-6; Corina Nicolescu, Ion Miclea, *Sucevița*, București, 1977, p. 6-7).

3 Din **sec. al XVIII-lea**, biblioteca posedă 7 titluri: Chiriadromion. București, 1732; Antologhion. București, 1736; Octoih. București, 1736; Evanghelie. București, 1750; Evanghelie. Blaj, 1776; Molitvenic. Rîmnic, 1782; Adunarea cazaniilor. Viena, 1793; **Secolul al XIX-lea** (1800-1827) este prezent cu 25 titluri în 31 de exemplare: Mineiul pe iulie. Buda, 1805; Teofilact. Tîlcuire la cele patru evanghelii. Iași, 1805; Carte de pravilă, partea I și II, Cernăuți, 1807 (2 exemplare); Viețile Sf. din luna septembrie. Neamț, 1807 (2 exemplare); Viețile Sf. din luna octombrie. Neamț, 1809; Viețile Sf. din luna noiembrie. Neamț, 1811; Viețile Sf. pe luna decembrie. Neamț, 1811; Viețile Sf. pe ianuarie. Neamț, 1812; Viețile Sf. din luna februarie. Neamț, 1812; Viețile Sf. de pe luna martie. Neamț, 1813; Viețile Sf. pe luna aprilie. Neamț, 1813; Viețile Sf. pe luna mai. Neamț, 1813; Viețile Sf. pe luna iunie. Neamț, 1813 (2 exemplare) Augustin, Episcopul. Kecragarion. Neamț, 1814 (2 exemplare); Viețile Sf. pe luna iulie. Neamț, 1814; Viețile Sf. pe luna august. Neamț, 1815; Arătare... pre scurt a dumnezeieștilor dogme. Neamț, 1816; Tipicon. Iași, 1816; Evanghelie. Blaj, 1817; Noul Testament. St.-Petersburg, 1817; E. Sirul. Cuvinte și învățături. Neamț, 1818, 1819, 1823 (vol. I-II); Biblia. St.-Petersburg, 1819; Carte folositoare de suflet. Iași, 1819; Evanghelie. Neamț, 1821; Irmologhion. Neamț, 1827.

4 *Octoih*, copiat de Ilie, dascăl, în anul 1777; *Floarea cuvintelor*, scris de dascălul Samoilă din Ragla, în anul 1783; *Pomelnic*, realizat la Sucevița, început de Dositei, episcop de Rădăuți, în anul 1769; *Plan al regulilor*, scris la Sucevița de ieromonahul Isaie Zugrav, la 1 august 1843; *<Catehism>* realizat de clericul Iacov Cazievici, în 1810; *Plan pentru clerosul monastirilor* (2 volume) scris de Ghenadie Zaharovici, în prima jumătate a secolului al XIX-lea; *Planul regulilor monastice a sfintei mănăstiri Sucevița*, scris în 1858, de

egumenul Ghenadie Zaharovici și <Carte de canoane> realizată în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

5 Melchisedec, Episcopul, *O vizită la câteva mănăstiri și biserici antice din Bucovina*, extras din Analele Academiei Române, seria II, tom VII, secț. II, Memorii și notițe, București, 1885; V. A. Urechia, *Inscripțiuni după manuscrise*, București, 1887 (Extras din Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice, s.II, t. IX, 1886-1887); A. S. Petrușevici, *Katalog cerkovno-slovenskich rukopisej i staropečatnyh knig kirilllovskogo pisma nachodjaščichsja na archeologičeskoj bibliografičeskoj vystavcje v Stavropigijjskom zavedenii*. Lvov, 1888; E. Kozak, *Resultate meiner Forschungen im Kloster Sučavica* (in der Bukowina), în "Archiv. für slavische Philologie", 1892 și 1893; Idem, *Die Inschriften aus der Bukowina*, I, Wien, 1903; A. I. Jațimirskij, *Slavjanskije i russkie rukopisi rumynskich bibliotek*, St. Petersburg, 1905; E. Manasterski, *Mănăstirea Sucevița*, în "Candela", ex. 1907; D. Dan, *op. cit.*; Sirarpie Der Nersessian, *Two slavonic parallels of the Greck Tetraevangelia Paris 74*, în "The Art Bulletin", New York, 1927, IX; Idem, *Une nouvelle relique slavonne du Paris. Grec. nr. 74 et les manuscrits d'Anastasie Crimcovic*, în "Mélanges offerts à N. Iorga", Paris, 1933; I. D. Ștefănescu, *L'évolution de la peinture religieuse en Bucovine et en Moldavie*, Paris, 1929; O. Tafrali, *Le monastère de Sucevița et son trésor*, în "Mélanges Ch. Diehl", II, Paris, 1930; Marcu Beza, *Urme românești în răsăritul ortodox*, București, 1935; Teodora Voinescu, *Contribuții la studiul manuscriselor ilustrate din mănăstirile Sucevița și Dragomirna*, în "Studii și Cercetări de Istoria Artei", nr. 1-2, București, 1955, p. 107; V. Vătășianu, *Istoria artei feudale în Țările Române*, vol. I, București, 1959; I. Iufu, *Mănăstirea Moldovița - centru cultural important din perioada culturii românești în limba slavonă (secolele XV-XVIII)*, în "Mitropolia Moldovei și Sucevei", 1963, nr. 7-8, p. 443; I. Zugrav, *Trei manuscrise liturgice de la episcopul Efrem al Rădăuțiului*, în "Mitropolia Moldovei și Sucevei", 1963, nr. 7-8, p. 460-465; Corina Nicolescu, *Miniatura și ornamentul cărții manuscrise din Țările Române (secolele XIV-XVIII)*. Catalog, București, 1964; Prof. Victor Brătulescu, *Pictura Suceviței și datarea ei*, în "Mitropolia Moldovei și Sucevei", 1964, nr. 5-7, p. 206-208; Emil Vârtosu, *Din criptografia românească*, în "Studii teologice", 1966, nr. 5-6, p. 284; Ion Radu Mircea, *Les vies des rois et archêveques serbes et leur circulation en Moldavie. Une copie inconnue de 1567*, în "Revue des études sud-est européennes", t. IV, 1966, nr. 3-4, p. 393-412; Elena Lința, *Catalogul manuscriselor slavo-române din București*, București, 1981; G. Popescu-Vâlcea, *Miniatura românească*, București, 1981; Idem, *Un manuscris al voievodului Alexandru al II-lea*, București, 1984; Idem, *Un manuscris al voievodului Ieremia Movilă*, București, 1984.

6 A. M. Musicescu și M. Berza, *Mănăstirea Sucevița*, București, 1958; A. M. Musicescu, *Mănăstirea Sucevița*, București, 1965; *Ibidem*, ed. a II-a, 1967; Corina Nicolescu și Ion Miclea, *op. cit.*

7 Se păstrează în Muzeul Național de Istorie a României. Vezi Elena Lința, *op. cit.*, nr. 22; G. Popescu-Vâlcea, *Un manuscris al voievodului Ieremia Movilă*, *op. cit.*

8 Vezi G. Popescu-Vâlcea, *Un manuscris al voievodului Alexandru al II-lea*, *op. cit.*

9 Apud D. Dan, *op. cit.*, p. 83.

10 Apud G. Popescu-Vâlcea, *Miniatura românească*, *op. cit.*, p. 94, fig. 51; Idem, *Un*

manuscris al voievodului Ieremia Movilă, op. cit., p. 9, 11, 12, 13, 14 Ibidem.

11 *Ibidem.*

12 *Ibidem.*

13 *Ibidem.*

14 *Ibidem.*

15 La cererea Mariei, fiica lui Ieremia Movilă, la 31 martie 1648, mănăstirea Sucevița a fost închinată Schitului celui Mare din Galiția, până la desființarea acestuia, în anul 1785.

16 Se păstrează în Biblioteca Unională din Moscova (Apud Radu Constantinescu, *Manuscrise de origine românească din colecții străine*. Repertoriu, București, 1986, nr. 598).

17 Se păstrează în Biblioteca Publică de Stat din Leningrad (Apud *Ibidem*, nr. 401).

18 Apud D. Dan, *op. cit.*, p. 44.

19 Vezi *Documente privitoare la Istoria Românilor urmare la colecțiunea lui Eudoxiu de Hurmuzaki*, Suplementul II, vol. II, nr. 172, p. 343.

20 Apud D. Dan, *op. cit.*, p. 119.

21 *Evangelhilar*, copiat în Macedonia, pe pergament, în secolul al XII-lea, astăzi se păstrează în Biblioteca Patriarhiei Ortodoxe din Israel (Apud Radu Constantinescu, *op. cit.*, nr. 888); *Tetraevanghel*, copiat în Țara Românească, Serbia sau Ungaria, în sec. al XV-lea, se păstrează în Muzeul Istoric din Moscova (Apud *Ibidem*, nr. 902); *Tetraevanghel*, scris la Frătănești, în 1532, copiiști fiind Ivanco și popa Simion, astăzi în proprietatea Bibliotecii Patriarhiei Ortodoxe din Israel (Apud *Ibidem*, nr. 209); *Praxiu*, inv. 7052, realizat de diaconul Mihail, în Voroneț, cu cheltuiala mitropolitului Teofan, în anul 7052 (=1542) (Apud D. Dan, *op. cit.*, p. 81, 85); *Viețile regilor și arhiepiscopilor sârbi*, scris în Moldova, anul 1574, astăzi în Biblioteca Universității din Lvov (Apud R. Constantinescu, *op. cit.*, nr. 832; *Irmologhion*, inv. 445, copiat în sec. XV-XVI (Apud D. Dan, *op. cit.*, p. 84); *Tipicul slujbei bisericești*, sec. XVI, inv. 438 (Apud *Ibidem*, p. 86); *Minei*, sec. XVI, inv. 430 (Apud *Ibidem*, p. 84); *Evangelhie*, inv. 423 II, caligrafiată de diacul Dimitrie, în anul 1616, la comanda voievodului Ștefan Tomșa (Apud Melchisedec, Episcopul, *op. cit.*, p. 55; D. Dan, *op. cit.*, p. 62-63; Teodora Voinescu, *op. cit.*, p. 108); *Irmologhion*, sec. XVII, inv. 448 III (Apud D. Dan, *op. cit.*, p. 81); *Invățătură pentru eclisiarhi*, scris de ierodiaconul Gherman, la 1794, inv. 435 II (Apud *Ibidem*, p. 85); *Irmologhion*, copiat la mănăstirea Neamț, în 1795, inv. 414); *Scurtă descriere a Lavrei Adormirii din Pociacov*, scrisă în 1859 (Apud *Ibidem*, p. 87).

LES GRANDS DÉTENTEURS DE VALEURS BIBLIOPHILES DU DÉPARTEMENT DE SUCEAVA: LE MONASTÈRE SUCEVIȚA RÉSUMÉ

Cet ouvrage-ci se propose de présenter les valeurs bibliophiles qui existent dans la bibliothèque du monastère Sucevița, de même que celles qui lui ont appartenu au long du temps et qui sont conservées à nos jours dans les grandes bibliothèques du pays et de l'étranger.

Le monastère Sucevița, fondé par les frères Gheorghe, Ieremia et Simion Movilă, ainsi que d'autres convents de la région (Putna, Moldovița, Dragomirna), a développé une riche activité culturelle. Le mérite

incontestable du prince regnant Ieremia Movilă est d'avoir déterminé une tournure dans la technique de l'ornement des manuscrits moldaves par la réalisation à sa commande d'un *Tétraévangile* (cote 24) selon le modèle de provenance valaque.

Jusqu' à la deuxième moitié du XVI-e siècle, l'ornementation et l'illustration des manuscrits étaient composées des images des quatre évangélistes, de frontispices, de vignettes et d'initiales. Dans le *Tétraévangile* on rencontre pour la première fois des scènes, des paysages, des compositions avec des personnages intercalés dans le texte: il a représenté donc une nouvelle étape dans l'art de la miniature moldave, qui a atteint son apogée par l'école du métropolite Anastasie Crimca de Dragomirna.

A nos jours, le monastère Sucevița garde 50 manuscrits slavons ornés (le plus ancien est le *Typique* réalisé en 1431, cote 13), 8 manuscrits roumains copiés au XVIII-e et au XIX-e siècles, 33 exemplaires de livres roumains anciens (dont les plus vieux sont les oeuvres du métropolite Dosoftei: *Le Psautier en vers*, Uniev, 1673 et *Le Psautier slave-roumain*, Iași, 1680) et des livres anciens étrangers, dont certains ont été réalisés dans les imprimeries de Kiev, Lvov, Moscou et Cracovie.

MANUSCRISE SLAVONE MINIATE ȘI ORNATE DIN BIBLIOTECA MĂNĂSTIRII SUCEVIȚA

Nr. crt.	Cota, nr. inv.	Autorul, Titlul	Secolul	Copistul	Locul de copiere, proveniența, circulația	Redacția
0	1	2	3	4	5	6
1.	1/433	Triod	XVII (1606)	Prohor	M-rea Sucevița (?)	românească
2.	2/432 II	Minei pe decembrie	XVII (1606)	Prohor	M-rea Sucevița (?)	românească
3.	3/434	Slujba Sf. Paști	XVII (1604)	Prohor (?)	M-rea Sucevița (?)	românească
4.	4/449/1	<Carte de canoane>	XVIII (1/2)		Moldova (?)	românească
5.	5/419	Petru Damaschin. Tratat ascetic	XV			medio-bulgară
6.	6/428	<Proloage pe lunile septembrie-aprilie>	XVII (1661 ?)	Neculas (?)	Moldova, Hotin	românească
7.	7I/426 I	Ioan Gură de Aur. Omilii	XVI (2/2)		Moldova	românească
8.	7 III/427 I	Ioan Gură de Aur. Omilii	XVI (2/2)	Barbovsii (?)	Moldova, provine de la m-rea Slatina	românească
9.	7 III/427 III	Ioan Gură de Aur. Omilii	XVII (1/2)		Moldova	ruso-ucraineană
10.	7 IV/427 II	Ioan Gură de Aur. Mărgăritare	XVI		Moldova, provine de la m-rea Moldovița	românească
11.	8/424/1	Apostol	XVI (1544)	Popa Eremie din Bădeuți	M-rea Sucevița (?)	românească
12.	10/424 III	Apostol	XVII (1/2)		Moldova, Stroineiț pe Prut	românească

13.	11/422	Ioan Casian. Predici	XVIII (a. 1735)			ruso- ucraineană
14.	12/436 II	Liturghier	XVI		Moldova, sat Adașeni, ținutul Dorohoi	românească
15.	13/431	Tipic	XV (1431)		Moldova (?)	medio- bulgară
16.	14 I/443 I	<Liturghier>	XVI		Moldova	românească
17.	14 II/443 II	<Liturghier>	XVI		Moldova	românească
18.	15/421 I	<Ioan Scărariul (Sinaitul) Cuvântări>	XVI		Moldova	românească
19.	16/429	Tipic	XVII		Moldova (?), Hotin	românească
20.	17/420	Viețile regilor și arhie- episcopilor sârbi	XVI (1567)	Azarie (?)	Moldova	românească
21.	18/432/1	Minei pe mai	XVII (1607)		M-rea Sucevița (?)	românească
22.	19 I/435	Tipic	XVII (1/2)		Moldova	românească
23.	20/437	Ioan Scărariul (Sinaitul). Leastăvița	XVI (1596)	Monahul Amon	M-rea Moldovița (?)	românească
24.	21/440	Molitvenic	XVII (1606)	Ghelasie Iftimie	M-rea Sucevița (?)	românească
25.	22	Tetraevanghel	XVI (2/2)		M-rea Sucevița (?)	românească
26.	22/444	<Sbornic>	XVI		Moldova	românească
27.	23	Tetraevanghel	XVI (1568-1577)		Țara Românească	românească
28.	23 I/448 I	<Irmologhion>	XVII			ruso- ucraineană
29.	23 II/448 II	<Irmologhion>	XVIII			ruso- ucraineană
30.	24/11.340	Tetraevanghel	XVII (1607)		M-rea Sucevița	românească

31.	24 I/740 II	Pomelnic	XVI (1580-1860)		M-rea Sucevița	românească + limba română
32.	24 II/740	Pomelnic	XVII-XVIII		M-rea Sucevița	românească + limba română
33.	25/9192	Evangeliiar	XVI		Moldova	românească
34.	26/441	<Ceaslov>	XVI		Moldova	românească
35.	27/446	<Pravila>	XVI		Moldova	românească
36.	31/68.257	Omiliile lui Ioan Gură de Aur	XVI		Moldova (?)	ruso- ucraineană
37.	33/426 II	Ioan Gură de Aur. Omilii	XVI		Moldova (?)	ruso- ucraineană
38.	34/425 I	<Evangelie învățătoare>	XVII		Moldova (?)	ruso- ucraineană
39.	35/425 II	Tetraevanghel	XVI (2/2)		Moldova	românească
40.	36/425 III	Tetraevanghel	XVI (1519)	Popa Toma	Siret	românească
41.	37/442 II	<Tetraevanghel>	XVI (2/2)		Moldova	românească
42.	38/423 I	Tetraevanghel	XVII (1613)		M-rea Sucevița (?)	
43.	39/423 III	Tetraevanghel	XVI		Moldova, provine de la m-rea Solca	românească
44.	40/423 IV	Tetraevanghel	XVII (1693)		Moldova	românească
45.	41/442 I	Tetraevanghel	XVIII (1/2)		Moldova	românească

46.	42/430	(Octoih)	XVII (1/2)		Moldova	românească cu elemente ruso- ucrainene
47.	43/425 IV	<Evanghelie învățătoare>	XVI (2/2)		Colomeea (?)	ruso- ucraineană
48.	45/442 IV	<Tetraevanghel>	XVI (2/2)		Moldova	românească
49.	46/1/442 III	<Tetraevanghel>	XVII (1/2)		Moldova	românească
50.	50/736	Pravila	XIX (1815)	Gheorghe Ghenadie Zaharovici	Cernăuți	limba rusă